

Epidemiologische surveillance van bartonellose

Bartonella spp. – 2018

Auteurs: K. Tersago, B. Kabamba-Mukadi

Hoofdpunten

- In de loop van 2018 rapporteerde het NRC 474 gevallen van bartonellose. Via het netwerk van peillaboratoria werden 132 bijkomende gevallen geregistreerd (totaal=606).
- Net zoals in de voorgaande jaren werd opmerkelijk meer bartonellose gerapporteerd in de provincie Henegouwen (36% van alle gevallen).
- Gevallen van bartonellose werden in hoofdzaak vastgesteld tijdens de herfst- en wintermaanden. De helft van hen was jonger dan 23 jaar.

Informatiebron

- *Bartonella henselae*: epidemiologische surveillance door het [Nationaal referentiecentrum \(NRC\)](#) (Cliniques Universitaires St Luc) en het [netwerk van peillaboratoria](#).
- *Bartonella* spp.: epidemiologische surveillance door het [NRC](#).

Gevalsdefinitie

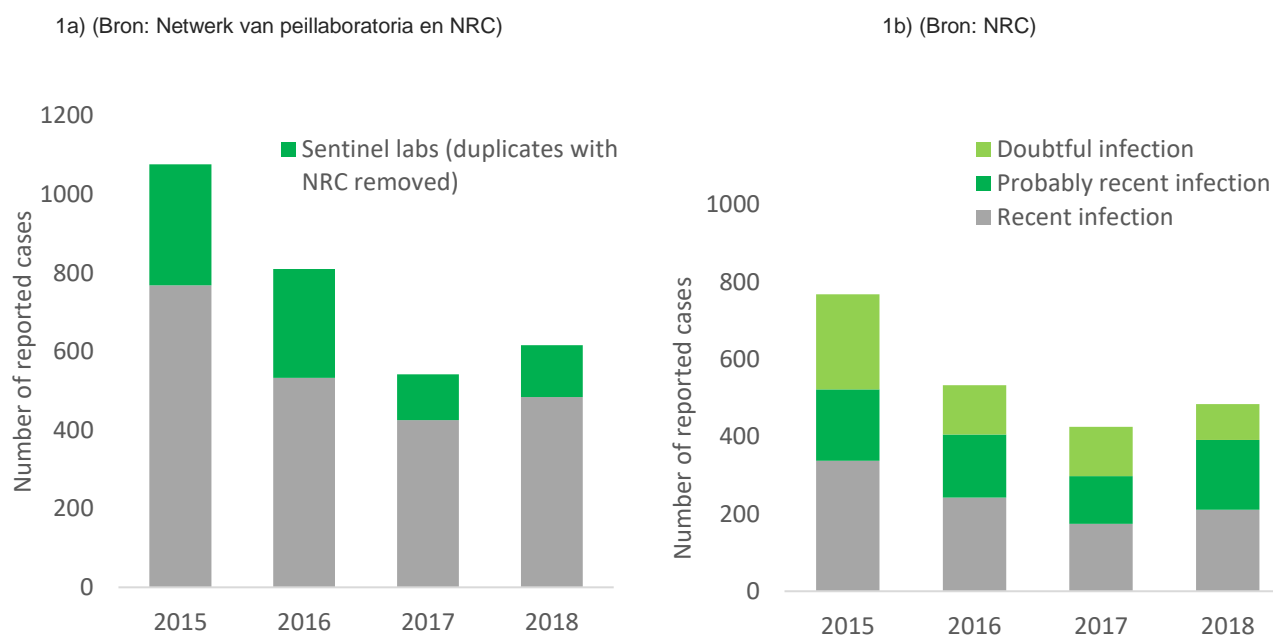
- *Bartonella henselae*:
NRC:
 - Twijfelachtige infectie: IgG-titer van 1/320 met of zonder IgM; dit kan een oude infectie zijn, maar ook een zeer recente infectie.
 - Vermoedelijke recente infectie: IgG-titer van 1/640 met of zonder IgM OF IgG-titer $\geq 1/1\ 280$ zonder IgM.
 - Recente infectie: IgG-titer $\geq 1/1\ 280$ met IgM- of PCR- positiviteit.
Peillaboratoria:
 - Positieve PCR, kweek of serologie (IgG en IgM of significante stijging van IgG).
- *Bartonella* spp.:
NRC: Positieve PCR, gevolgd door species typering.

Epidemiologie

- Aantal gevallen: in 2018 werden er 474 gevallen met *B. henselae*-infectie gerapporteerd door het NRC. Via het netwerk van peillaboratoria werden 132 bijkomende gevallen van bartonellose geregistreerd (na verwijderen van dubbelmeldingen). Er werden geen gevallen van *B. quintana* gerapporteerd in 2018. Deze gegevens zijn alleen gebaseerd op labotesten. In vergelijking met het jaar 2017 ligt het aantal gerapporteerde gevallen in 2018 opnieuw hoger, deze stijging blijft echter beperkt in vergelijking met de jaren 2015-2016 (Zie Figuur 1a, Tabel 1). De beperkte toename van het aantal gerapporteerde gevallen van bartonellose door het NRC ten opzichte van 2017 is met name te wijten aan een toename van recente en waarschijnlijk recente infecties (zie Figuur 1b).

- Geslacht: de meerderheid van de gevallen waren mannen (54,2%), net zoals in de voorbije jaren.
- Leeftijd: spreiding tussen 1 en 87 jaar met een mediaan van 23 jaar. De scheve verdeling met meer gevallen in jongere leeftijdsgroepen is vergelijkbaar met vorige jaren.
- Seizoenstrend: het typische seizoenale patroon van *B. henselae*, met meer gevallen tijdens de herfst- en wintermaanden, is opnieuw duidelijk zichtbaar in de gegevens van 2018 (zie Figuur 2).
- Geografische verspreiding: er was opnieuw een duidelijke heterogeniteit in het ruimtelijk voorkomen van gerapporteerde bartonellosegevallen. Het hoogste aantal gevallen per 100.000 inwoners werd net zoals de voorbije jaren gerapporteerd in Wallonië (9,7 gevallen / 100.000 inwoners), met een uitschieter in de provincie Henegouwen (16,2/100.000 inwoners), gevolgd door de provincies Waals Brabant (11,1/100.000 inwoners) en Namen (9,0/100.000 inwoners) (zie Tabel 1 en Figuur 3). Net zoals in de periode 2015-2017, kwam 1/3 van alle Henegouwse gevallen uit het arrondissement Charleroi.

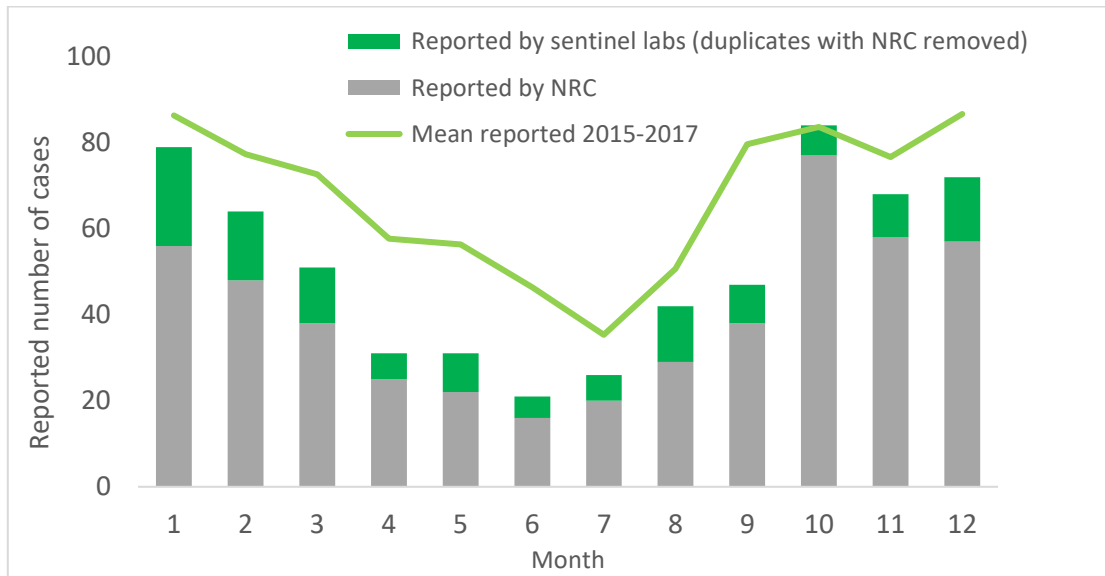
Figuur 1: Jaarlijks aantal gerapporteerde gevallen van bartonellose volgens a) surveillance bron, b) classificatie binnen NRC, België, 2015 – 2018

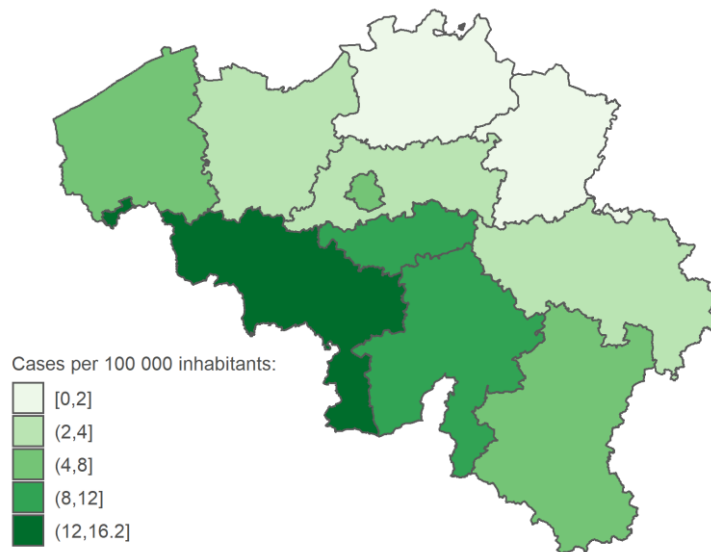
Tabel 1: Gerapporteerde gevallen van bartonellose per regio (NRC + Peillaboratoria), België, 2015 – 2018

Regio	2015		2016		2017		2018	
	Aantal gevallen	Aantal per 100.000 inw.	Aantal gevallen	Aantal per 100.000 inw.	Aantal gevallen	Aantal per 100.000 inw.	Aantal gevallen	Aantal per 100.000 inw.
Wallonië	525	14,5	418	11,9	300	8,3	348	9,7
Vlaanderen	353	5,2	247	3,6	181	2,8	205	3,2
Brussel	154	12,9	121	10,3	45	3,8	53	4,5

**Figuur 2: Maandelijkse verdeling van gerapporteerde gevallen van bartonellose, België, 2018
+ gemiddelde seizoenstrend 2015–2017**
(Bron: Netwerk van peillaboratoria en NRC)

Figuur 3: Ruimtelijke verdeling van gerapporteerde gevallen van bartonellose, per provincie, België, 2018
(Bron: Netwerk van peillaboratoria en NRC)

Belang voor volksgezondheid

Anno 2018 zijn er wereldwijd 45 *Bartonella*-species beschreven, waarvan minstens 13 pathogeen voor de mens, o.a.: *B. henselae*, *B. quintana*, *B. elizabethae*, *B. clarridgeia*, *B. Koehlerae*, *B. alsatica*. De overgrote meerderheid van de gevallen van bartonellose in België zijn gevallen van kattenkrabziekte (*B. henselae*). De geografische verspreiding van gerapporteerde bartonellose in België blijft stabiel, met telkens een hogere incidentie in Wallonië, met name in de provincie Henegouwen.

Hoewel een *B. henselae*-infectie bij mensen met een goede weerstand vaak gepaard gaat met een onschuldige ziekte die meestal vanzelf overgaat, kan deze ook (vooral bij mensen met een verlaagde weerstand) zeer ernstige ziekteverschijnselen veroorzaken, zoals endocarditis, bacillaire angiomatose of peliose. Op basis van de klinische gegevens van het NRC zien we dat de in 2018 gerapporteerde gevallen van kattenkrabziekte in België gepaard gingen met o.a. koorts en lymfeklierontstekingen. Er zijn echter voor weinig patiënten klinische gegevens voorhanden. In 2018 werden opnieuw geen gevallen van *B. quintana* gerapporteerd. Dit bevestigt het zeldzame voorkomen van “urbane loopgravenkoorts” in België.

Meer informatie

- RIVM. Richtlijn *Bartonella henselae* infectie. Beschikbaar via: <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/bartonella-henselae-infectie>
- Chomel BB, Kasten RW. Bartonellosis, an increasingly recognized zoonosis. J App Microbiol. 2010, 109(3):743-750.
- ECDC fact sheet. Facts about *Bartonella quintana* infection (Trench fever). Beschikbaar via: <https://ecdc.europa.eu/en/bartonella-quintana-infection-trench-fever>
- Okaro U, Addisu A, Casanas B, Anderson B. *Bartonella* species, an emerging cause of blood-culture-negative endocarditis. Clinical microbiology reviews, 2017, 30(3), 709-746.